

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н, професор

С.О. Корос
« 3 » лютого 2026 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Панасюка Максима Григоровича
на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики
України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою ради
Науково-дослідного інституту публічного права від 21 листопада 2022
року (протокол № 15)**

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проєктів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «3» лютого 2026 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Корос Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Даниленко Анна Олександрівна – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Панасюк Максим Григорович – *здобувач ступеня доктора філософії*.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Панасюком Максимом Григоровичем наукових результатів дисертації на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Луценко-Миськів Леся Ігорівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Панасюка М.Г. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Повномасштабна збройна агресія проти України істотно загострила проблеми функціонування енергетичного сектору та актуалізувала питання спроможності публічної влади забезпечувати безперервність, стійкість і відновлюваність енергетичних систем в умовах воєнного стану. За цих

обставин альтернативна енергетика набула особливого значення не лише як складова кліматичної та енергетичної політики держави, а й як один із ключових інструментів підвищення енергетичної безпеки, децентралізації виробництва енергії та формування інституційних і інфраструктурних передумов післявоєнної відбудови України. Водночас сама по собі активізація розвитку відновлюваних джерел енергії не може розглядатися як достатній індикатор ефективності публічного адміністрування у цій сфері, оскільки в низці випадків вона відображає переважно адаптаційні реакції на кризові виклики, а не результат цілісної, послідовної та процедурно впорядкованої адміністративно-правової політики.

За зовнішніми проявами розвитку альтернативної енергетики в Україні простежується комплекс системних проблем публічного адміністрування, що мають як ситуаційне, так і структурне походження. До таких проблем належать фрагментарність інституційної архітектури управління, нестабільність регуляторних рішень, дефіцит узгоджених і формалізованих адміністративних процедур, недостатня координація між органами публічної адміністрації, а також обмежена процесуальна спроможність забезпечувати належний баланс між публічними інтересами, інтересами суб'єктів господарювання та територіальних громад. За відсутності належним чином вибудованої процедурної основи публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики набуває переважно реактивного характеру, що знижує рівень правової визначеності та передбачуваності адміністративних рішень і негативно позначається на довірі до публічної влади.

Ключова адміністративно-правова проблема у цій сфері полягає у відсутності цілісної процедурної моделі публічного адміністрування альтернативної енергетики, здатної забезпечити узгодженість компетенцій органів публічної влади, належну якість адміністративних процедур, мотивованість індивідуальних і нормативних адміністративних актів, дотримання процесуальних строків, а також ефективний адміністративний захист прав і законних інтересів учасників відповідних правовідносин. Дефекти процедурного забезпечення у сукупності трансформують регуляторні рішення на джерело підвищених правових ризиків, що створює додаткові бар'єри для інвестиційної активності та ускладнює інтеграцію альтернативної енергетики у довгострокові стратегії розвитку енергетичного сектору держави.

Особливої актуальності зазначені проблеми набувають у контексті післявоєнної відбудови України, оскільки реалізація проєктів у сфері альтернативної енергетики об'єктивно потребує не лише фінансових, технологічних і організаційних ресурсів, а й процедурно визначеного, прозорого та передбачуваного адміністративного середовища. Саме якість адміністративних процедур – зокрема доступ до ринку, дозвільні та погоджувальні процеси, приєднання до енергетичних мереж, застосування регуляторних стимулів, механізми контролю, нагляду та відповідальності – визначає спроможність публічної адміністрації забезпечити легітимність

управлінських рішень, реальний захист прав суб'єктів господарювання, участь територіальних громад, а також довіру міжнародних партнерів і інвесторів.

Зазначене зумовлює об'єктивну необхідність комплексного наукового дослідження публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України з позицій адміністративного права. Таке дослідження має бути зосереджене на аналізі інституційно-процедурних засад реалізації публічної політики у цій сфері, оцінці відповідності національної адміністративної практики європейським стандартам належного врядування, а також на обґрунтуванні напрямів удосконалення законодавства й діяльності органів публічної адміністрації з урахуванням викликів воєнного часу та завдань післявоєнного розвитку.

Проблематика публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України перебуває у полі зору міждисциплінарних наукових досліджень, однак у межах вітчизняної юридичної науки вона досі залишається фрагментарно осмисленою та недостатньо систематизованою саме з позицій адміністративного права. Переважна частина наукових праць присвячена економічним, технічним або політико-управлінським аспектам розвитку відновлюваної енергетики, тоді як адміністративно-процедурні механізми реалізації публічної політики, інституційна архітектура публічного управління, питання регуляторної відповідальності та адміністративно-правового захисту прав учасників відповідних правовідносин досліджуються епізодично або без належного концептуального узагальнення.

Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексному науковому обґрунтуванні публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України як самостійного адміністративно-правового явища шляхом визначення альтернативної енергетики як об'єкта публічного адміністрування, розкриття поняття, сутності та принципів такої діяльності, аналізу нормативних і інструментальних засад її здійснення, дослідження механізмів адміністративно-правової охорони та захисту прав суб'єктів господарювання, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавчого та практико-реалізаційного забезпечення діяльності органів публічної адміністрації у цій сфері з урахуванням зарубіжного досвіду.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно виконати такі *завдання*:

- обґрунтувати альтернативну енергетику як об'єкт публічного адміністрування, визначивши сукупність публічно значущих суспільних відносин, що потребують організуючого, регуляторного та контрольного впливу з боку органів публічної адміністрації;
- визначити поняття та розкрити сутність публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України на основі аналізу законодавчого регулювання та доктринальних підходів адміністративного права;

- систематизувати принципи публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, виокремивши загальні принципи діяльності публічної адміністрації та спеціальні принципи, зумовлені особливостями функціонування енергетичного сектору;
- розкрити нормативні засади здійснення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, з урахуванням національного законодавства та міжнародних зобов'язань України;
- окреслити адміністративно-правовий інструментарій діяльності органів публічної адміністрації у сфері альтернативної енергетики України, визначивши форми, методи та засоби публічно-владного впливу;
- розкрити механізм адміністративно-правової охорони та захисту прав суб'єктів господарювання та інших учасників правовідносин у сфері альтернативної енергетики у контексті процедур публічного адміністрування;
- проаналізувати зарубіжний досвід публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, з метою виявлення ефективних моделей, інституційних рішень і практик, придатних для використання в Україні;
- обґрунтувати напрями вдосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України шляхом формулювання пропозицій щодо розвитку законодавства та оптимізації діяльності органів публічної адміністрації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, у якому обґрунтовано альтернативну енергетику України як самостійний об'єкт публічного адміністрування, функціонування якого визначається не лише галузевою економічною специфікою, а передусім системою публічно-владних рішень, адміністративних процедур, контрольних і гарантійних механізмів. За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення та висновки, що є особистим доробком здобувача. Основними з них є такі:

вперше:

- сформульовано авторське визначення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України як комплексної, організаційно та процедурно впорядкованої адміністративно-правової діяльності публічної адміністрації та інших суб'єктів, наділених публічно значущими повноваженнями, яка здійснюється в межах визначеної компетенції у формах публічного права та спрямована на організацію, регулювання, забезпечення, охорону й захист суспільних відносин у сфері виробництва, інтеграції та функціонування електричної енергії з альтернативних джерел з метою гарантування правової визначеності, прозорості адміністративних процедур і ефективного захисту прав та законних інтересів учасників відповідних правовідносин;
- обґрунтовано альтернативну енергетику України як самостійний об'єкт публічного адміністрування в межах науки адміністративного права, функціонування якого визначається не лише галузевою економічною

специфікою, а передусім системою публічно-владних рішень, адміністративних процедур, контрольних і гарантійних механізмів, що формують особливий адміністративно-правовий режим регулювання цієї сфери;

– сформовано процедурно орієнтовану систему шляхів удосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, вибудовану як внутрішньо узгоджений комплекс адміністративно-правових рішень, що передбачає узгодження компетенцій органів публічної влади, стандартизацію адміністративних процедур, забезпечення визначеності процесуальних строків і мотивованості адміністративних рішень, інтеграцію дозвільних та екологічних процедур, розвиток превентивних форм контролю, а також формування сервісно-фасилітуючих механізмів взаємодії публічної адміністрації з інвесторами, територіальними громадами та енергетичними спільнотами;

удосконалено:

– наукове розуміння публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України шляхом обґрунтування процедурно орієнтованого підходу, відповідно до якого воно розглядається як комплексна адміністративно-правова діяльність, що охоплює організаційні, регуляторні, сервісні, контрольні та захисні форми діяльності публічної адміністрації й реалізується через юридично визначені адміністративні процедури та процесуальні гарантії;

– науковий підхід до розуміння інструментарію публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України шляхом його процедурно орієнтованої концептуалізації як системно організованої сукупності юридичних засобів публічно-владного впливу, що реалізуються у єдності адміністративних актів і адміністративних процедур, у межах яких досягається юридично значущий результат для суб'єктів альтернативної енергетики;

– науковий підхід до розуміння нормативних засад публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України шляхом їх системного осмислення як цілісної багаторівневої нормативно-правової моделі, що охоплює взаємопов'язані конституційно-правовий, організаційно-компетенційний та адміністративно-процедурний рівні й виконує системоутворювальну функцію у визначенні юридичних меж, форм і процедурних параметрів адміністративного впливу держави на розвиток та функціонування альтернативної енергетики;

отримали подальший розвиток:

– доктринальні підходи до розуміння принципів публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, що виявилось у подальшому уточненні їх змісту та системних взаємозв'язків, зокрема шляхом: послідовного розмежування принципів державної політики та принципів публічного адміністрування з метою запобігання підміні юридично обов'язкових процедурних стандартів програмно-політичними

деклараціями; поглиблення наукових уявлень про роль загального адміністративно-процедурного регулювання як джерела базових гарантій належності адміністративних рішень у сфері альтернативної енергетики; подальшої систематизації принципів публічного адміністрування з їх функціональним поділом на загальні (гарантійні) та спеціальні (організаційно-процедурні), зумовлені особливостями дозвільних, регуляторних та контрольних циклів у сфері відновлюваної енергетики;

– наукові положення щодо забезпечення ефективного захисту прав учасників ринку альтернативної енергетики у публічно-правовій площині, які отримали подальший розвиток через поглиблення уявлень про адміністративні процедури як самостійний і юридично значущий елемент механізму правового захисту, а також уточнення змісту принципу *effective remedy* у контексті доступності адміністративного перегляду, своєчасності засобів захисту та належного мотивування адміністративних актів;

– наукові положення щодо процедурних гарантій легітимності, довіри та стійкості публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, що набули подальшого розвитку шляхом обґрунтування переходу від реактивної до превентивної моделі контролю і нагляду, розкриття процедурного значення участі громадськості, доступу до інформації та екологічних процедур, а також розвитку сервісно-процедурної інфраструктури взаємодії публічної адміністрації з інвесторами та територіальними громадами.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Даниленко А.О.: Розкрийте основні змістовні ознаки, що формують публічно-управлінську природу альтернативної енергетики.

Панасюк М.Г.: Дякую за запитання. Можна виокремити таку сукупність змістовних ознак, що формують публічно-управлінську природу альтернативної енергетики, зокрема цей сегмент поєднує:: (а) загальноенергетичні інфраструктурні характеристики (мережевий характер, системні ризики, критично-інфраструктурний статус і охоронюваний публічний інтерес безперервності та безпеки постачання); (б) ознаки керованого енергетичного переходу, які зумовлюють підвищену інтенсивність публічного впливу; (в) спеціальні риси альтернативної енергетики, зокрема нормативну інституціоналізацію, включення до стратегічно-цільового управління, вбудованість у регульований ринок електричної енергії, підвищену адміністративно-процедурну щільність і наявність механізмів контролю та відповідальності. Сукупність цих ознак підтверджує відмежування альтернативної енергетики від загального режиму господарської діяльності.

Запитання Луценко-Миськів Л.І.: На ваш погляд, які основні проблемні аспекти нормативно-правової основи механізму публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики на сьогодні існують?

Панасюк М.Г.: Дякую за запитання. В межах дослідження було виявлено та охарактеризовано такі основні проблемні вузли нормативно-правової основи механізму публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, зокрема: фрагментарність правового регулювання, процедурну надмірність, колізійність окремих нормативних приписів, а також розрив між стратегічними цілями державної політики та їх адміністративно-процедурною реалізацією. Слід також зазначити, що в умовах воєнного стану зазначені проблеми набувають підвищеної інтенсивності та потребують оцінки нормативних засад з позицій правової визначеності, стійкості процедур і дотримання стандартів належного врядування,

Запитання Козіна С.М.: Обґрунтуйте, чому на вашу думку альтернативна енергетика в Україні є самостійним об'єктом публічного адміністрування?

Панасюк М.Г.: Дякую за запитання. Альтернативна енергетика в Україні є самостійним об'єктом публічного адміністрування, оскільки реалізація діяльності у цій сфері має структурну залежність від публічно-владних рішень, адміністративних процедур і контрольних повноважень органів публічної адміністрації, а об'єктом такого адміністрування виступає не сукупність енергетичних технологій, а інституціоналізований комплекс публічно керованих суспільних відносин, у межах яких здійснюються планування, інтеграція, регулювання та нагляд у сфері альтернативної енергетики.

Запитання Куркової К.М.: Схарактеризуйте коротко основні напрями удосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, які були сформовані вами в межах дослідження.

Панасюк М.Г.: Дякую за запитання. В межах дослідження було визначено низку напрямів удосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, які мають системний характер, що дозволяє розглядати їх не як ізольовані заходи, а як взаємопов'язані елементи єдиної процедурно інтегрованої моделі реалізації владних повноважень. Зосередження уваги на формалізації адміністративних процедур, стандартизації дозвольно-сервісних механізмів, превентивному характері контрольної діяльності, ефективному адміністративно-правовому захисті та інституціоналізації участі громадськості забезпечує узгодженість регуляторних і управлінських рішень на національному та місцевому рівнях публічного адміністрування. Такий підхід спрямований на подолання фрагментарності чинного регулювання шляхом переходу від розрізненого здійснення повноважень до керованої процедурної архітектури, що підвищує рівень правової визначеності, передбачуваності та перевірюваності адміністративної діяльності у сфері відновлюваної енергетики. У сукупності це формує нормативно-процедурні передумови для сталого розвитку альтернативної енергетики, зниження конфліктності правозастосування та

збалансування публічних і приватних інтересів у процесі післявоєнної відбудови енергетичного сектору України.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Панасюком Максимом Григоровичем дисертація на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної та практичної діяльності здобувача.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Панасюк М.Г. показав себе сформованим вченим у галузі адміністративного права, виявив стійкі вміння глибокого аналізу законодавства, дослідження спеціальної літератури, формування та аргументації власних висновків. Тому після кожного розділу дослідження та у кінці роботи здобувачем належним чином оформлювалися аргументовані висновки та узагальнення. Протягом періоду написання дисертаційного дослідження здобувачем була здійснена значна наукова робота та опрацьована значна кількість наукових праць.

Дисертація базується на основі чинних, на момент її обговорення, положень законодавчих та підзаконних актів, що дозволяє безпосередньо застосовувати її матеріали в науково-дослідній діяльності, освітньому процесі та використовувати для удосконалення вітчизняного законодавства у сфері альтернативної енергетики.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно шість наукових праць, серед яких три статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук та три тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Панасюком Максимом Григоровичем у повному обсязі.

У процесі підготовки дисертаційного дослідження Максим Григорович продемонстрував високий рівень цілеспрямованості, аналітичного мислення та системного підходу до наукової діяльності. Результатом наполегливої й послідовної праці здобувача стала дисертаційна робота, що відзначається високим рівнем аргументованості, логічною структурованістю викладу, науковою новизною й безсумнівною практичною актуальністю. На цій підставі можна стверджувати, що Максим Григорович сформувався як зрілий дослідник, наукові інтереси якого спрямовані на подальший розвиток доктрини адміністративного права та вдосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Панасюк М.Г. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що актуальність дисертаційної роботи Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» не викликає сумнівів, зокрема з огляду на повномасштабну війну, що загострила проблеми функціонування енергетичного сектору в Україні.

Зміст дисертації, який містить три розділи, що містять вісім підрозділів, свідчить про продуманий підхід дисертанта до розкриття теми дослідження, висвітлює логічний ланцюг дослідження теоретичних і загальних питань публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, а також вдосконалення адміністративного законодавства у сфері енергетики України. Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

На окрему увагу заслуговують висновки дисертанта щодо оптимізації інституційного механізму публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, зокрема здобувачем цілком обґрунтовано зазначається, що така оптимізація має здійснюватися шляхом процедурної інтеграції адміністративних дій, закріплення регламентів міжвідомчої взаємодії та процедурної відповідальності за завершення адміністративних проваджень, а також через посилення процедурної спроможності й незалежності національного регулятора як гарантії стабільності та передбачуваності регуляторних рішень.

Загалом дисертаційне дослідження Панасюка Максима Григоровича є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та виважену структурну будову і за

своєю архітектонікою є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про різносторонню, і водночас комплексну наукову компетентність її автора.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що при оформленні дисертаційного дослідження автором дотримані вимоги щодо структури роботи, формування списку використаних джерел.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Панасюк М.Г. з поставленим завданням успішно впорався. Здобувач виконав усі поставлені завдання дослідження, запропонував низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавчого та практико-реалізаційного забезпечення діяльності органів публічної адміністрації у сфері альтернативної енергетики України з урахуванням зарубіжного досвіду.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формувати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та науково обґрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення й конкретні пропозиції можуть бути використані, а окремі з них уже використовуються у: науково-дослідній сфері – для подальшого наукового опрацювання теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права та адміністративного процесу, зокрема в частині розвитку процедурно орієнтованих підходів до публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики; практичній діяльності – у діяльності органів публічної адміністрації під час удосконалення чинного законодавства України та практики його застосування у сфері альтернативної енергетики, зокрема в частині оптимізації адміністративних процедур, підвищення визначеності процесуальних строків, мотивованості регуляторних рішень, інтеграції дозвільних та екологічних процедур, а також забезпечення ефективного адміністративного захисту прав учасників

відповідних правовідносин; освітньому процесі – при розробленні та викладанні навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування, зокрема курсу «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми», а також спеціальних навчальних курсів, присвячених правовому регулюванню енергетики та сталого розвитку.

Заслужують на позитивну оцінку висновки автора щодо процедурно орієнтованого підходу до удосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, відповідно до якого ефективність регулювання визначається насамперед якістю адміністративних процедур реалізації матеріально-правових приписів.

Загалом дисертація Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що основні положення дисертаційного дослідження Панасюка М.Г. дають підстави говорити про актуальність обраної теми та новизну отриманих результатів. Дисертаційне дослідження, без сумніву, містить багато позитивних аспектів, які досить обґрунтовано розкриті в межах проведеної наукової роботи. Дисертація Панасюка Максима Григоровича має важливе значення для розвитку публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, оскільки дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, у якому обґрунтовано альтернативну енергетику України як самостійний об'єкт публічного адміністрування, функціонування якого визначається не лише галузевою економічною специфікою, а передусім системою публічно-владних рішень, адміністративних процедур, контрольних і гарантійних механізмів.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам,

що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна.

Дисертаційне дослідження безпосередньо пов'язане з реалізацією державної політики України у сфері енергетики, європейської інтеграції та сталого розвитку й узгоджується з основними положеннями Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, зокрема у частині імплементації *acquis* Європейського Союзу у сфері енергетики, розвитку відновлюваних джерел енергії, удосконалення регуляторних і дозвільних процедур, забезпечення інституційної незалежності та підзвітності регулятора, а також дотримання стандартів належного врядування. Робота кореспондує із зобов'язаннями України, що випливають із Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, у частині гармонізації національного законодавства та адміністративних процедур із правом Європейського Союзу у сфері відновлюваної енергетики, функціонування ринків електричної енергії та посилення регуляторної спроможності органів публічної адміністрації. Тема дисертації відповідає пріоритетам Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, зокрема Цілі 7 «Доступна та чиста енергія», Цілі 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура» та Цілі 13 «Боротьба зі зміною клімату», у частині формування ефективної системи публічного адміністрування, орієнтованої на сталий розвиток та енергетичну безпеку. Дисертаційне дослідження узгоджується з положеннями Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», Стратегії енергетичної безпеки України, а також Енергетичної стратегії України на період до 2050 року, які передбачають розвиток відновлюваної енергетики, децентралізацію енергетичних систем, удосконалення адміністративно-правових механізмів регулювання енергетичного сектору та підвищення інституційної ефективності органів

публічної влади. Окремі положення роботи відповідають цілям Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179, у частині розвитку «зеленої» економіки, стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику та вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації. Також дослідження узгоджується з Концепцією забезпечення національної системи стійкості, затвердженою Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021, та планом заходів з її реалізації, з огляду на значення відновлюваної енергетики як елемента критичної інфраструктури, що потребує належного адміністративно-правового регулювання в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

Дисертація вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. При підготовці дисертаційного дослідження автором використана вагома бібліографічна база, вивчені чисельні історичні джерела та акти законодавства, що знаходяться в безпосередньому зв'язку з предметом дослідження.

Дисертаційну роботу Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики в Україні.

Панасюк М.Г. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Панасюка Максима Григоровича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що повномасштабна збройна агресія проти України істотно загострила проблеми функціонування енергетичного сектору та актуалізувала питання спроможності публічної влади забезпечувати безперервність, стійкість і

відновлюваність енергетичних систем в умовах воєнного стану. За цих обставин альтернативна енергетика набула особливого значення не лише як складова кліматичної та енергетичної політики держави, а й як один із ключових інструментів підвищення енергетичної безпеки, децентралізації виробництва енергії та формування інституційних і інфраструктурних передумов післявоєнної відбудови України. Водночас сама по собі активізація розвитку відновлюваних джерел енергії не може розглядатися як достатній індикатор ефективності публічного адміністрування у цій сфері, оскільки в низці випадків вона відображає переважно адаптаційні реакції на кризові виклики, а не результат цілісної, послідовної та процедурно впорядкованої адміністративно-правової політики.

За зовнішніми проявами розвитку альтернативної енергетики в Україні простежується комплекс системних проблем публічного адміністрування, що мають як ситуаційне, так і структурне походження. До таких проблем належать фрагментарність інституційної архітектури управління, нестабільність регуляторних рішень, дефіцит узгоджених і формалізованих адміністративних процедур, недостатня координація між органами публічної адміністрації, а також обмежена процесуальна спроможність забезпечувати належний баланс між публічними інтересами, інтересами суб'єктів господарювання та територіальних громад. За відсутності належним чином вибудованої процедурної основи публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики набуває переважно реактивного характеру, що знижує рівень правової визначеності та передбачуваності адміністративних рішень і негативно позначається на довірі до публічної влади.

Ключова адміністративно-правова проблема у цій сфері полягає у відсутності цілісної процедурної моделі публічного адміністрування альтернативної енергетики, здатної забезпечити узгодженість компетенцій органів публічної влади, належну якість адміністративних процедур, мотивованість індивідуальних і нормативних адміністративних актів, дотримання процесуальних строків, а також ефективний адміністративний захист прав і законних інтересів учасників відповідних правовідносин. Дефекти процедурного забезпечення у сукупності трансформують регуляторні рішення на джерело підвищених правових ризиків, що створює додаткові бар'єри для інвестиційної активності та ускладнює інтеграцію альтернативної енергетики у довгострокові стратегії розвитку енергетичного сектору держави.

Особливої актуальності зазначені проблеми набувають у контексті післявоєнної відбудови України, оскільки реалізація проєктів у сфері альтернативної енергетики об'єктивно потребує не лише фінансових, технологічних і організаційних ресурсів, а й процедурно визначеного, прозорого та передбачуваного адміністративного середовища. Саме якість адміністративних процедур – зокрема доступ до ринку, дозвільні та погоджувальні процеси, приєднання до енергетичних мереж, застосування регуляторних стимулів, механізми контролю, нагляду та відповідальності –

визначає спроможність публічної адміністрації забезпечити легітимність управлінських рішень, реальний захист прав суб'єктів господарювання, участь територіальних громад, а також довіру міжнародних партнерів і інвесторів.

Зазначене зумовлює об'єктивну необхідність комплексного наукового дослідження публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України з позицій адміністративного права. Таке дослідження має бути зосереджене на аналізі інституційно-процедурних засад реалізації публічної політики у цій сфері, оцінці відповідності національної адміністративної практики європейським стандартам належного врядування, а також на обґрунтуванні напрямів удосконалення законодавства й діяльності органів публічної адміністрації з урахуванням викликів воєнного часу та завдань післявоєнного розвитку.

Проблематика публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України перебуває у полі зору міждисциплінарних наукових досліджень, однак у межах вітчизняної юридичної науки вона досі залишається фрагментарно осмисленою та недостатньо систематизованою саме з позицій адміністративного права. Переважна частина наукових праць присвячена економічним, технічним або політико-управлінським аспектам розвитку відновлюваної енергетики, тоді як адміністративно-процедурні механізми реалізації публічної політики, інституційна архітектура публічного управління, питання регуляторної відповідальності та адміністративно-правового захисту прав учасників відповідних правовідносин досліджуються епізодично або без належного концептуального узагальнення.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у комплексному науковому обґрунтуванні публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України як самостійного адміністративно-правового явища шляхом визначення альтернативної енергетики як об'єкта публічного адміністрування, розкриття поняття, сутності та принципів такої діяльності, аналізу нормативних і інструментальних засад її здійснення, дослідження механізмів адміністративно-правової охорони та захисту прав суб'єктів господарювання, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавчого та практико-реалізаційного забезпечення діяльності органів публічної адміністрації у цій сфері з урахуванням зарубіжного досвіду.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше сформульовано авторське визначення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України як комплексної, організаційно та процедурно впорядкованої адміністративно-правової діяльності публічної адміністрації та інших суб'єктів, наділених публічно

значущими повноваженнями, яка здійснюється в межах визначеної компетенції у формах публічного права та спрямована на організацію, регулювання, забезпечення, охорону й захист суспільних відносин у сфері виробництва, інтеграції та функціонування електричної енергії з альтернативних джерел з метою гарантування правової визначеності, прозорості адміністративних процедур і ефективного захисту прав та законних інтересів учасників відповідних правовідносин;

- вперше обґрунтовано альтернативну енергетику України як самостійний об'єкт публічного адміністрування в межах науки адміністративного права, функціонування якого визначається не лише галузевою економічною специфікою, а передусім системою публічно-владних рішень, адміністративних процедур, контрольних і гарантійних механізмів, що формують особливий адміністративно-правовий режим регулювання цієї сфери;

- вперше сформовано процедурно орієнтовану систему шляхів удосконалення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України, вибудовану як внутрішньо узгоджений комплекс адміністративно-правових рішень, що передбачає узгодження компетенцій органів публічної влади, стандартизацію адміністративних процедур, забезпечення визначеності процесуальних строків і мотивованості адміністративних рішень, інтеграцію дозвільних та екологічних процедур, розвиток превентивних форм контролю, а також формування сервісно-фасилітуючих механізмів взаємодії публічної адміністрації з інвесторами, територіальними громадами та енергетичними спільнотами.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та науково обґрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення й конкретні пропозиції можуть бути використані, а окремі з них уже використовуються у:

- *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового опрацювання теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права та адміністративного процесу, зокрема в частині розвитку процедурно орієнтованих підходів до публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *практичній діяльності* – у діяльності органів публічної адміністрації під час удосконалення чинного законодавства України та практики його застосування у сфері альтернативної енергетики, зокрема в частині оптимізації адміністративних процедур, підвищення визначеності процесуальних строків, мотивованості регуляторних рішень, інтеграції дозвільних та екологічних процедур, а також забезпечення ефективного адміністративного захисту прав учасників відповідних правовідносин;

- *освітньому процесі* – при розробленні та викладанні навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування, зокрема курсу «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми», а

також спеціальних навчальних курсів, присвячених правовому регулюванню енергетики та сталого розвитку (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

- комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики в Україні;

- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Апробація матеріалів дисертації здійснювалася шляхом оприлюднення основних положень, висновків і узагальнень дослідження у наукових тезах та доповідях на міжнародних науково-практичних конференціях. Зокрема, результати дисертаційного дослідження були представлені на міжнародних науково-практичних конференціях: «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 року); «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 року); «Проблемні питання, досягнення та інновації фундаментальних та прикладних досліджень» (м. Київ, 28–29 жовтня 2025 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації висвітлено у шести наукових працях, з яких три одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці Панасюка М.Г., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Панасюк М.Г. Проблеми та виклики нормативно-правового регулювання відновлюваної енергетики в Україні в контексті євроінтеграції. *Право та державне управління*. 2025. № 3. С. 186–191. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.3.23>

2. Панасюк М.Г. Альтернативна енергетика як об'єкт публічного адміністрування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 4. С. 251–255. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.39>

3. Panasiuk, M. The state of scientific research on the problem of defining the concept and essence of public administration in the field of alternative energy in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 4. P. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2024.4.07>

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

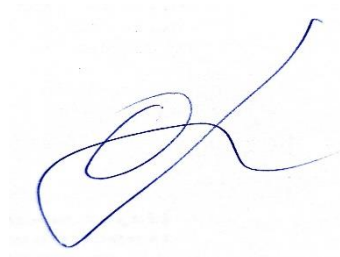
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Панасюка Максима Григоровича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Панасюка Максима Григоровича на тему «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Панасюк М.Г. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук